

"נכסים משועבדים" לעומת הזיבורית שהיא ביד האחרון.

והרי, לשון הברייתא "אמר תנו" משמע מתנה, ואם כן שמע מינה: **במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא** שלא לגבות מן המשועבדים במקום שיש בני חורין.

ודחינן: אין מדובר במקבלי מתנות, אלא **הכא במאי עסקינן, בבעלי חובות**, ועל כן, כאשר יצא עליהם שטר חוב, שקודם לחוב שלהם, גובה הוא מן האחרון, שהרי בעל חוב כלוקח שיש בו פסידא.

ופרכינן: **והא "תנו" קאמר דמשמע מתנה?**

ומשינינן: **"תנו" דקאמר, היינו בחובי.**

ומקשינן: אם בעלי חובות הן, מסתמא שטרו של כל אחד בידו, ואם כן ליחזי שטרא דהלואה **דמאן קריב**, והקודם בשטרו יהיה קודם לגבות.

ואמאי אמרינן ברישא שכולם שוים,

אבל אם אמר השכיב מרע: תנו מאתיים וזו לפלוני, ואחריו שלש מאות וזו לפלוני, ואחריו ארבע מאות וזו לפלוני, דעתו היתה להקדימם זה לזה **ואומרים: כל הקודם בשטר הצואה זכה.** (6)

לפיכך, אם יצא עליו שטר חוב, אין המלוה גובה אלא מן האחרון, כי הראשונים אומרים למלוה: "מקום הנחנו לך אצל אחרון", כיון שהם קדמו לו בזכייתם.

אין לו [בשל אחרון] כדי חיוב כל השטר, גובה המלוה מזה שלפניו, ואם אף בשל שני אין לו בכדי כל חיוב השטר, **גובה הוא מזה שלפני פניו של אחרון**, כלומר מן הראשון.

ומוכיחה הגמרא מן הסיפא, שכשאמר "ואחריו לפלוני" גובה מן האחרון, מדובר בכל מקרה, **ואף על גב דקמא [המקבל הראשון] נטל בחלקו (7) בינונית, ובתרא נטל זיבורית.**

מזיבורית גבי בעל החוב, מבינונית לא גבי, כיון שהבינונית שניתנה קודם נחשבת

6. ואף על פי שנתן לאחרון מתנה מרובה, מכל מקום אחרון אחרון נפסד — רשב"ם.

7. כתב הרשב"א, מהכא משמע, דקמא גבי בינונית ובתרא זיבורית מדינא, דכי היכי דאקדמיה בפרעון, הכי אקדמיה ליטול מן העידית או מן הבינונית.

וראה שם שהאריך בזה, וראה מה שהקשה עליו ה"פני יהושע", ומה שכתב ב"תורת גיטין", וב"קצות החושן" רנג ה, ובציון 137 על הרשב"א, שהרשב"א לשיטתו, שפירש את הסוגיא במתנה במקצת שהיא כמתנת בריא.

מרע ככתובין וכמסורין דמו", ולפיכך יש חילוק באיזו לשון אמר, כי במתנת בריא חייב לעשות קניין, ואז הזכייה תלויה במעשה הקניין — ראה רשב"ם בבבא בתרא קלח א, ומאירי.

ולפי זה, "שטר צוואה" לאו דווקא, אלא דאורחא דמילתא לכתוב שטר — "חידושים מכתב יד". ומדובר לאחר מיתת השכיב מרע, כי מתנת שכיב מרע לא חלה אלא כשמת.

ויש מפרשים שמועתינו דווקא במתנה במקצת שצריכה קניין [ומה שנקט התנא "שכיב מרע" לאו דווקא, ומאידך, "שטר צוואה" בדווקא נקט], ראה בתוספות ד"ה שמע מינה, וברשב"א [וראה שם ציון 145].